

2008-06-19

Till Magnus Kindbom

Ordförande Sameutredningen

Förslag till förvaltning av jakt och fiske

Samernas rätt till jakt och fiske

Samernas rätt till jakt och fiske är en erkänd rättighet som bygger på urminnes hävd. Jakt och fiske utgör en viktig del för utkomst och livsstil hos samer, vare sig det är till avsalu eller för husbehov. Denna rätt har manifesterats i lagar, utredningar och på andra grunder:

Rennäringslagen

§25: En medlem i sameby får jaga och fiska på marker inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, när renskötsel är tillåten där.

Civilrättsliga grunder

Markerna i sameområdet har tidigare stått under enskilda samers disposition med skattemannarätt (lappskatteländ vilket bekräftas av Lappkodicillen från 1751, svenska jordeböcker och akademisk forskning) och dessa marker har på oklara grunder frångåtits den samiska befolkningen. Under 1800-talet har land successivt överfört till den svenska statens omedelbara disposition och 1886 kollektiviserades renskötselrätten genom att staten konfiskerade lappskatteländerna och sammanslog dessa i lämpliga geografiska områden som utgör dagens samebyar.

Urfolksdeklarationen

Urfolksdeklarationen erkänner en stark rätt för urfolket att äga, använda, utveckla och kontrollera det territorium som de tidigare ägt eller ockuperat.

26:1. Indigenous peoples have the right to the lands, territories and resources which they have traditionally owned, occupied or otherwise used or acquired.

26:2. Indigenous peoples have the right to own, use, develop and control the lands, territories and resources that they possess by reason of traditional ownership or other traditional occupation or use, as well as those which they have otherwise acquired.

Samebyn som förvaltare av jakt och fiske

Samebyn har under 1900-talet anpassats till att administrera renskötselarbetet inom samebyns gränser. Samebyns verksamhet stadgas av rennäringslagen (RNL).

RNL 9 §

Sameby har till ändamål att enligt denna lag för medlemmarnas gemensamma bästa ombesörja renskötseln inom byns betesområde.

Det åligger sameby särskilt att svara för att renskötseln drives på ekonomiskt bästa sätt och att utföra, underhålla och driva anläggningar som behövs för renskötseln.

Sameby får ej driva annan ekonomisk verksamhet än renskötsel.

De som ingår som medlemmar i samebyn uppfyller följande kriterier:

RNL 11 §

1. same som deltar i renskötseln inom byns betesområde,
2. same som har deltagit i renskötsel inom byns betesområde och haft detta som stadigvarande yrke och inte övergått till annat huvudsakligt förvärvsarbete,
3. den som är make eller hemmavarande barn till medlem som avses under 1 eller 2 eller som är efterlevande make eller underårigt barn till avliden sådan medlem.

Samebyarna har med dagens rennäringslag (STS 1971:437) inte utrymme att agera i vare sig förvaltningsfrågor eller näringsfrågor som rör annat än renskötsel. Inte heller utgör samebyn en demokratisk representant för den samiska befolkningen inom samebyns område, då endast renskötare får ingå enligt RNL.

Det förekommer diskussioner från samiskt håll att skapa en ny organisation för lokalt samiskt självbestämmande, men hur den kommer att se ut är oklart idag.

Trots rennäringslagens begränsningar driver samebyarna genom SSR (Svenska Samers Riksförbund) en politisk linje som syftar till att stärka samebyns lokala självbestämmandegrad, och utöka dess befogenheter. 13/6 2008 gick SSR ut i media och meddelade sin avsikt att via domstol pröva om samebyarna har bättre rätt till förvaltning av jakt- och fiskerätten än staten. En sådan prövning är missriktad från vårt perspektiv, och vi menar att det torde finnas politiska lösningar som gagnar alla i sameområdet, och som tar särskild hänsyn till samiskt självbestämmande.

Sametinget som förvaltare av jakt och fiske

Sametinget är en statlig myndighet som idag är underställt jordbruksdepartementet. Sametingslagen ställer inga andra krav på vilka som får ingå i röstlängden än självidentifikation och det så kallade språkravet:

Sametingslagen 2 §

Med same avses i denna lag den som anser sig vara same och

1. gör sannolikt att han eller hon har eller har haft samiska som språk i hemmet, eller
2. gör sannolikt att någon av hans eller hennes föräldrar, far- eller morföräldrar har eller har haft samiska som språk i hemmet, eller
3. har en förälder som är eller har varit upptagen i röstlängd till Sametinget.

Sametinget är idag det mest representativa organet för samerna som befolkning, och i takt med att röstlängden ökar, ökar också Sametingets legitimitet för samiskt självbestämmande.

Vårt förslag är att Sametinget kan utgöra framtidens förvaltare av jakt- och fiskerätten inom traditionella samiska landområden. I SOU 2005:116, *Jakt och fiske i samverkan*, identifierades tre olika typer av mark som bär olika juridiska hänsynstaganden:

1. Privatägd mark inom lappmarken. (Här ingår enligt utredningen också mark som Svea Skog AB besitter)
2. Statens mark mellan lappmarksgränsen och odlingsgränsen.
3. Statens mark ovan odlingsgränsen i lappmarkerna och på renbetesfjällen.

I första hand skulle kategori 2 och 3 förvaltas av Sametinget. Fördelen med att Sametinget skulle utgöra den huvudsakliga förvaltningsorganisationen, är att den samiska befolkningen genom demokratiska val bestämmer hur framtida resursfördelningar bör se ut.

Vårt parti erkänner de privata markägarnas rätt till jakt och fiske, samer som icke-samer, och menar att Sametingets förvaltning av jakt- och fiskerätten i dessa nämnda landområden inte ska frånta eller förminska andras rätt enligt äganderättsliga principer. Vi menar att samerna har en särskild rätt till de marker som står under statens disposition ovan lappmarksgränsen, av urminnes hävd, genom civilrättsliga principer, genom urfolksdeklarationen och ryms väl inom det nuvarande svensk-samiska självbestämmande.

Denna rätt tillkommer hela det samiska folket och vi hänvisar därför till SOU 2005-116, *Jakt och fiske i samverkan*, särskilt yttrande av Håkan Jonsson, Sametinget [s. 316].

Omvärlden har erkänt samerna som ett urfolk och Sverige har erkänt de oförrätter som begåtts i mot det samiska folket, erkänt samerna som en minoritet och det offentliga Sverige har idag ett historiskt perspektiv som erkänner samernas tidigare landområden. Sverige har också erkänt samernas rätt till självbestämmande.

Det blivande Sametingspartiet Albmut föreslår därför att regeringen skyndsamt utreder och vidtar de åtgärder som behövs för att överföra förvaltningen av jakt- och fiskerätten (ingående i renskötselrätten) till Sametinget på marker som ligger inom traditionella samiska områden.

Peter Rodhe
peter.rodhe@samiskafolket.se

Lars-Paul Kroik
lars-paul.kroik@samiskafolket.se

Om Albmut

Albmut – Almetjh – Almasj – Folket är en samepolitisk organisation. Som ideologisk plattform finns en humanistisk och socialliberal grundsyn på den samiska historien, samerna och det samiska samhället. Partiet kommer att kandidera till Sametingsvalet 2009.